

FEKETE ISTVÁN
Kávéházablak

Hamvazószerda reggel. Mintha az idő is azt mondaná: – „Emlékezzél, ember!...” –, mert hamuszínű köd szállt a városra, ahol négy nyelven is dicsérik az Urat, s a városháza magas tornya végtelen messzeségbe tekint a zsíros alföldi rónán. Itt szó szerint vesznek a tanyai emberek, ha a városba akarnak menni, hogy: toronyiránt...

Ülök a kávéház ablakában és szemlélem az embereket, akik az utcán jönnek-mennek. Egy csapat katonája is elvonult az előbb hangos kürtszóval. Pár éve még a szerbek voltak itt az urak, és Jugoszláviához tartozott ez a város, és talán akkor – Hamvazószerdán szerb katonák meneteltek itt és aligha gondoltak arra, hogy dübörög már igazi hazájuk felé a történelem véres szekere.

A városháza egyik oldalán a taxik állnak – jó öreg, de karbantartott kocsik, gondosan lepokrócozva, mint a lovak –, a másik oldalon a fiakkerosok, nagyrészt fedeles hintókkal és mind fehér lovakkal.

– Itt majdnem kivétel nélkül fehér lovuk van a fiakkerosoknak, mert esküvőre az idevaló nép csak olyan kocsira ül, melyet fehér lovak húznak – mondja a pincér, aki másodmagával cikáz az asztalok között.

Nagy a forgalom, még három pincér elkelne, de úgy látszik, a tulajdonos más véleményen van.

Fogy a pörkölt és fogy a sör. Kávét, teát szórva nyosan látni csak, a bennszülöttek – úgy látszik – rendesen megülték a húshagyó keddet és nem törődtek azzal a pokoli sötétséggel, ami itt este a városra borul. Mert ez aztán elsötétítés a talpán! A varjú hóna alatt, borult éjszakán, világos van ehhez képest. Az utcai villanylámpák ugyan égnek – ezt onnét tudom, mert mondták –, de úgy be vannak burkolva, hogy árva fénysugár se bágyadozik az útra. Csak azt nem tudom, hogy akkor miért égnek?

A szomszéd asztalnál egy tanyai fiatalasszony reggelizik – természetesen – sört! Kisfia – négy-ötéves pedig fel-alá robog az asztalok között. Cipőjét jól a padlóhoz csapkodja és sikerül rövid idő alatt jó nagy port felverni.

A mama újságot olvas és nem vesz tudomást gyermeke rohangálásáról, sőt amikor megáll az asztal mellett, elküldi.

– Eredj játszani!

A gyerek robog tovább, az emberek nem is vesznek róla tudomást.

Jó idegeik vannak az idevalósiaknak.

Én azonban inkább kinézek az ablakon. Szemben valami mulató-féle van, mert ablakában öles plakát hirdeti:

„Pesti sztárok! Perry és Buttler, Tamara és Billikow, Világvárosi műsor!”

Hát ezek a pesti sztárok! Nekem Billikow neve tetszett legjobban. Mert – hiába – ez a város is tudja, hogy ha az artistát Molárnak hívnák vagy Kovácsnak, a kutya se lenne kíváncsi rájuk. Mit tudhat az a Molnár, hiszen „csak magyar!” De a Buttler, az igen.

Egy öreg paraszt megy el az ablak alatt. Zsebéből kiáll a pipacsutóra, csizmája tiszta, inge fehér és homlokán még ott a hamu.

Lépeget nyugodalmasan; elment, meghamvazkodott és úgy megy a nagy tükörablak előtt, mintha arra gondolna, hogy az ablak eltörhetik, a pesti sztárok papírból vannak csak, akiket holnap talán már levakarnak a falról, de ő, a fia, az unokái, meg a föld el nem múlnak soha.

(1944)

*

Megjelent az Esti Újságban, 1944. február 26-án. Tartalmazzák a Képzelet és valóság (2002), valamint az Útra kelünk (2008) c. kötetek.